

Ἑλκωτία

Ἱστορία
Λαογραφία
Αρχαιολογία
Δοκίμιο
Λογοτεχνία

Ετήσια
Έκδοση
Δήμου
Χανίων

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'
ΤΟΜΟΣ 1ος

Χανιά 1992

**Ο ΣΚΟΠΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
«Ο ΑΠΟΚΟΡΩΝΑΣ»
ΚΑΙ ΟΙ ΣΚΟΠΕΥΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ**

Είναι γνωστό ότι, κυρίως από το 1910 και μετά, ιδρύθηκαν στην Κρήτη πλείστοι σκοπευτικοί σύλλογοι (1), που είχαν σκοπό αφ' ενός «τη διάδοση της σκοπευτικής άσκησης και τέχνης αλλά και την εν γένει παρασκευή των ενδιαφερομένων για το εθνικό μεγαλείο, προς άμυνα της Νήσου, καθώς και την εν δεδομένη περιστάσει προσωπική και υλική βοήθεια στο Έθνος, οπουδήποτε του Ελληνισμού ήθελε το καλέσει η ανάγκη». Οι Σκοπευτικοί αυτοί σύλλογοι ίδρυναν σκοπευτήρια, διοργάνωναν μαθήματα σκοποβολής αλλά και παγκρήτιους σκοπευτικούς αγώνες και κρατούσαν ετοιμοπόλεμους τους Κρητικούς.

Ο Σκοπευτικός Σύλλογος «Αποκόρωνας», που είχε έδρα το Βάμο, πρωτεύουσα τότε του Νομού Σφακίων, ιδρύθηκε το 1909 αλλά η πραγματική δράση του άρχισε και έγινε εντονότερη τον επόμενο χρόνο. Στις 9 Ιουλίου 1909 ο επί των Εσωτερικών Επίτροπος Χαράλαμπος Πωλογεώργης, με το υπ' αριθμ. πρωτ. 4217 και διεκπ. 1812 έγγραφό του, διαβιβάζει στην Εκτελεστική Επιτροπή προς κύρωση Διάταγμα περί εγκρίσεως του Καταστατικού του Συλλόγου. Η Εκτελεστική Επιτροπή εκδίδει το υπ' αριθμ. 76/15-7-1909 Διάταγμα (2) με το οποίο εγκρινόταν το Καταστατικό και ο Σύλλογος έπρεπε να υποβάλλει στην Ανωτέρα Διεύθυνση των Εσωτερικών κατ' έτος τον ισολογισμό του, καθώς και οποιαδήποτε τροποποίηση του καταστατικού. Το Διάταγμα υπέγραψαν ο Προεδρεύων Ελευθέριος Βενιζέλος και τα Μέλη Χ. Πωλογεώργης, Εμμ. Λογιάδης και Μ. Πετυχάκης. Το καταστατικό του «Αποκόρωνας» όπως εγκρίθηκε από την Εκτελεστική Επιτροπή είχε ως εξής:

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΣΚΟΠΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «Ο ΑΠΟΚΟΡΩΝΑΣ» (3)

Άρθρον 1ον: Συνιστάται εν Βάμω Σκοπευτικός Σύλλογος υπό την επωνυμίαν «Ο Αποκόρωνας».

Άρθρον 2ον: Σκοπός της συστάσεως του Συλλόγου είναι η ίδρυσις σκοπευτηρίου εν Βάμω αποβλέποντος της διδασκαλίας της σκοπευτικής.

Άρθρον 3ον: Πόροι του συλλόγου είναι: 1) το δικαίωμα της εγγραφής, 2) η μηνιαία συνδρομή, 3) η προαιρετική συνδρομή και 4) αι δωρεαί.

Άρθρον 4ον: Μέλη του Συλλόγου θεωρούνται πάντες οι εγγεγραμμένοι εις τον Σύλλογον και μη καθυστερούντες την συνδρομήν των πλέον των δύο μηνών.

Άρθρον 5ον: Ο Σύλλογος διοικείται υπό Συμβουλίου εννεαμελούς, ήτοι Προέδρου, Αντιπροέδρου, Γραμματέως, Ταμίου, Εφόρου Σκοπευτηρίου και τεσσάρων Συμβούλων έχόντων απάντων δικαίωμα ψήφου, εν ισοψηφία δε νικά η ψήφος του Προέδρου. Το νυν εκλεχθησόμενον Συμβούλιον θεωρείται προσωρινόν, μετά τετράμηνον δε από της εγκρίσεως τ'ν Καταστατικού γενήσεται η οριστική εκλογή του Συμβουλίου, οπότε τα μέλη του Συλλόγου δύνανται να εκλέξωσι και Ειδικόν Γραμματέα.

Άρθρον 6ον: Η ισχύς του Συμβουλίου του Συλλόγου είναι ενιαύσιος, μετά το πέρας της οποίας το Συμβούλιον λογοδοτεί εις τακτικήν συνεδρίαν των μελών του Συλλόγου.

Άρθρον 7ον: Το Διοικητικόν Συμβούλιον διευθύνει εν γένει τας εργασίας του Συλλόγου, μόνον δε εις τα σπουδαιότερα ζητήματα ζητεί την γνώμην των μελών. Ευρίσκεται δε εν απαρτία ο Σύλλογος παρόντων 20 μελών.

Άρθρον 8ον: Δικαίωμα εγγραφής δι' έκαστον των μελών ορίζεται εις δραχ. μίαν (1), μηνιαία δε συνδρομή εις λεπτά πενήκοντα (50), επαφιεμένου εις την διάθεσιν των μελών όπως καταγραφώσι δι' ανωτέραν συνδρομήν.

Άρθρον 9ον: Η σφραγίς του Συλλόγου (4) φέρει εντός μεν τοξότην αρχαίον, περίξ δε τας λέξεις «Σκοπευτικός Σύλλογος ο Αποκόρωνας έτος 1909».

Εικόνα 1

Άρθρον 10ον: Πάσα άλλη λεπτομέρεια μη προβλεπομένη υπό των όρων του παρόντος Καταστατικού, εναπόκειται εις την κρίσιν του Διοικητικού Συμβουλίου.

Άρθρον 11ον: Το παρόν Καταστατικόν αναγνωσθέν σήμερον την 28 Ιουνίου 1909 εν τη Δημοτική Σχολή Βάμου εις επήκοον πάντων των παρόντων μελών εγένετο παμπηφεί δεκτόν υπεγράφη δε υπό του προσωρινού Συμβουλίου όπερ και ενετάλη να ενεργήσει τα δέοντα προς έγκρισιν αυτού, ισχύει δε αφού καταχωρηθεί εν τω Επισήμω φύλλω του τύπου το εγκριτικόν της Κυβερνήσεως Διάταγμα.

Εν Βάμω τη 28 Ιουνίου 1909
(έπονται αι υπογραφαί των μελών)

Το Καταστατικό του «Α» εκδόθηκε σε φυλλάδιο το 1910, στο οποίο περιλαμβανόταν και ο Εσωτερικός Κανονισμός του Συλλόγου (5) που είχε ψηφισθεί στο Βάμο στις 23 Δεκεμβρίου 1909:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΚΟΠΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «Ο ΑΠΟΚΟΡΩΝΑΣ»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α - ΠΕΡΙ ΜΕΛΩΝ

Άρθρον 1ον: Τα μέλη διαιρούνται εις τακτικά, έκτακτα και εις αντεπιστέλλοντα. Και τακτικά μεν είναι τα εν τη Επαρχία Αποκορώνου τακτικώς διαμένοντα, αντεπιστέλλοντα δε πάντα τα λοιπά εξ Αποκορώνου μέλη οπουδήποτε και αν οικώσι και έκτακτα τα προσφέροντα εκτάκτους υπηρεσίας εις τον Σύλλογον ηθικός ή υλικός. Εις τα αντεπιστέλλοντα συγκαταλέγονται και τα τακτικά, τα επί χρόνον μακρότερον των τριών μηνών από της Επαρχίας Αποκορώνου αποδημούντα. Τα αντεπιστέλλοντα εγκαθιστάμενα εν τη Επαρχία, καταλέγονται εις τα τακτικά μετά δήλωσιν των εις το Συμβούλιον.

Άρθρον 2ον: Ίνα γίνει τις μέλος απαιτείται προς τη συγκαταθέσει αυτού και η εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου παραδοχή του.

Άρθρον 3ον: Εις τον ούτω γενόμενον δεκτόν γνωρίζεται η εγγραφή του δια καλλιτεχνικού διπλώματος.

Άρθρον 4ον: Έκαστον μέλος του συλλόγου οφείλει άμα τη παραλαβή του διπλώματος να καταβάλλει εις το ταμείον αυτού δι' εγγραφήν δραχ.

μία και εφεξής τακτικώς λεπτά πενήντα κατά μήνα, επί εγγράφω αποδείξει του εισπράκτορος ταμίου του Συλλόγου, αρχομένης της καταβολής από της πρώτης του μηνός εντός του οποίου εγγράφεται μέλος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β - ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Άρθρον 1ον: Το Διοικητικόν Συμβούλιον του Συλλόγου μεριμνά περί πάσης υποθέσεως αφορώσης τον Σύλλογον, λαμβάνον τας αποφάσεις αυτού κατά πλειοψηφίαν των παρόντων μελών.

Άρθρον 2ον: Το Συμβούλιον καλείται εγγράφως υπό του Προέδρου και Γραμματέως εις τακτικήν και έκτακτον συνεδρίαν, λογίζεται δε εν απαρτία όταν ευρίσκονται πέντε μέλη. Μатаιωθείσης της πρώτης συνεδριάσεως λογίζεται ευρισκόμενον εν απαρτία, παρόντων τουλάχιστον τριών εκ των μελών.

Άρθρον 3ον: Το Διοικητικόν Συμβούλιον αποφασίζει περί της ιδρύσεως παραρτημάτων εν εκάστη έδρα των Δήμων Αποκορώνου, εφ' όσον το μεν Δημοτικόν Συμβούλιον ψηφίσει πίστωσιν υπέρ του Συλλόγου εφ' άπαξ πλέον των πενήντα (50) δραχμών, εγγραφώσι δε και ως τακτικά μέλη άνω των τριάκοντα (30).

Άρθρον 4ον: Περί της συστάσεως και της λειτουργίας των τμημάτων τούτων εκπονηθήσεται ειδικός κανονισμός υπό του Συμβουλίου του Συλλόγου.

Άρθρον 5ον: Το Διοικητικόν Συμβούλιον έχει κύρος να αποφασίζει περί πάσης έκτακτου δαπάνης θεωρουμένης ως αναγκαίας.

Άρθρον 6ον: Ο Σύλλογος δύναται να συνάπτει δάνειον υπό προσωπικήν ευθύνην των μελών του Συλλόγου υπό τους εξής όρους: α) το ποσόν του δανείου δεν δύναται να υπερβαίνει τας 500 δραχμάς, β) η απόφασις περί συνάψεως δανείου και των όρων αυτού λαμβάνεται παρόντων τουλάχιστον επτά των μελών του Συμβουλίου δια πέντε τουλάχιστον ψήφων, γ) τα μέλη του Συμβουλίου ευθύνονται δια το υπόλοιπον του δανείου εφ' όσον η περιουσία του Συλλόγου δεν εξαρκει προς εντελή εκπλήρωσιν της υποχρεώσεως του Συλλόγου, δ) μη εξοφληθέντος ολοσχερώς του υπάρχοντος δανείου δεν δύναται το Συμβούλιον να συνάψει έτερον τοιούτον δάνειον.

Άρθρον 7ον: Εάν επί δέκα συνεχείς συνεδριάσεις μέλος τι του Συμβουλίου απουσιάζει άνευ αποχρώντος λόγου, ον δέον να δικαιολογήσει εγγράφως προς το Συμβούλιον, απαλλάσσεται των καθηκόντων αυτού δια πράξεως του Συμβουλίου, όπερ δια του Προέδρου καλεί Γενικήν Συνέ

λευσιν των μελών εντός μηνός προς εκλογήν του αντικαταστάτου αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ · ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Άρθρον 1ον: Ο Πρόεδρος εκπροσωπεί τον Σύλλογον καθ' όλας αυτού τας σχέσεις και ενώπιον πάσης καθόλου αρχής και παντός Δικαστηρίου, εφορεύει εφ' όλων εν γένει των υποθέσεων του Συλλόγου, συγκαλεί αυτόν εις συνεδρίας και διευθύνει τας συζητήσεις. Υπογράφει μετά του Γραμματέως πάντα τα έγγραφα, τα πρακτικά των συνεδριών του τε Διοικητικού Συμβουλίου και των Γενικών Συνελεύσεων, τα διπλώματα και τα προς πληρωμήν εντάλματα, δίδει λόγον κατά την πρώτην τακτικήν Συνέλευσιν των κατά την Προεδρίαν του πεπραγμένων. Παν χρηματικόν ένταλμα ή επιταγή παραλαμβάνεται υπό του Προέδρου εφ' όσον δεν έχει σχέσιν προς τας εκ συνδρομών τοιαύτας.

Άρθρον 2ον: Ο Αντιπρόεδρος αναπληροί τον Πρόεδρον απόντα ή καλυόμενον.

Άρθρον 3ον: Ο Γενικός Γραμματεύς εκτελεί πάσαν την γραφικήν υπηρεσίαν κατά τας οδηγίας του Προέδρου, λαμβάνει γνώσιν πάντων των εγγράφων, εισηγείται τας προς συζήτησιν υποθέσεις τη προσυνεννοήσει μετά του Προέδρου ενώπιον του Διοικητικού Συμβουλίου, τηρεί την Σφραγίδα, φυλάττει τα αρχεία του Συλλόγου και πάντα τα βιβλία, πλην των λογιστικών και εν γένει μεριμνά περί της εσωτερικής ευπρεπείας του Συλλόγου.

Άρθρον 4ον: Ο Ειδικός Γραμματεύς βοηθεί τον Γενικόν Γραμματέα εις γραφικήν υπηρεσίαν και αναπληροί αυτόν απόντα ή καλυόμενον.

Άρθρον 5ον: Ο Ταμίας ενεργεί πάσαν είσπραξιν, εκδίδει και υπογράφει τας αναγκαίας διπλοτύπους αποδείξεις, κρατεί τακτικά βιβλία εσόδων και εξόδων, ενεργεί τας πληρωμάς δυνάμει ενταλμάτων υπογεγραμμένων υπό του Προέδρου και του Γενικού Γραμματέως μη δυνάμενος να κρατεί ποσόν μείζον των διακοσίων (200) δραχμών. Το υπερβάλλον κατατίθεται υπό του Ταμίου και του Προέδρου ως έντοκος ή άτοκος κατάθεσις εις πρώτην ζήτησιν, είτε εν τω Ταχυδρομικώ Ταμιευτηρίω, είτε παρά τινι Τραπεζή επ' ονόματι του Συλλόγου και αναλαμβάνεται εν όλω ή εν μέρει τη αποφάσει του Διοικητικού Συμβουλίου και τη υπογραφή του Προέδρου και του Ταμίου. Εν απουσία του Ταμίου, παρατεινομένη πέραν των 15 ημερών, τα καθήκοντα τούτου ανατίθενται τη αποφάσει του Διοικητικού Συμβουλίου εις επί τούτω οριζόμενον Σύμβουλον, συντασσο

μένου πρακτικού παραλαβής και παραδόσεως μεταξύ του αναπληρωτού και αναπληρουμένου, υπέχοντος του πρώτου πάσας τας ευθύνas του δευτέρου κατά το διάστημα της αναπληρώσεως.

Άρθρον 6ον: Ο Ταμίας εν τέλει της διαχειρίσεώς του ή οσάκις ζητηθεί υπό του Προέδρου υποβάλλει κατάλογον εσόδων και εξόδων του Συλλόγου, ως και τον ισολογισμόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ - ΠΕΡΙ ΕΦΟΡΟΥ

Άρθρον 1ον: Ο Έφορος του Σκοπευτηρίου εφορεύει εν γένει το κατ'ελάχιστον του Σκοπευτηρίου, εποπτεύει την κανονικὴν λειτουργίαν και διαχειρίσιν αυτού, τηρεί δε περί τούτου ενήμερον το Διοικητικόν Συμβούλιον και υποβάλλει αυτώ τας αναγκαίας προτάσεις. Ευθύνεται προσωπικῶς δια τα εμπεπιστευμένα αυτώ είδη, εφ' όσον εξ υπαιτιότητός του ή εξ ασυγγνώστου αμελείας υποστώσι βλάβην τινά ή απολεσθώσι, χρεούμενος υπό του Ταμίου δια την αξίαν τούτων. Καταβάλλει καθ' εβδομάδαν την αξίαν των καταναλωθέντων φυσιογίων τῷ Ταμία λαμβάνων σχετικήν απόδειξιν, κρατεί διά τινος των μελών βιβλίον επιτυχιών εκάστου των μελών, φροντίζει δια την επιμελή διαφύλαξιν των αντικειμένων του Σκοπευτηρίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε - ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΝ

Τα τακτικά μέλη συγκαλούνται εις Γενικήν Συνέλευσιν τακτικῶς μεν άπαξ του έτους κατά μήνα Νοέμβριον, εκτάκτως δε οσάκις παραστεί προς τούτο ανάγκη. Η Συνέλευσις λογίζεται εν απαρτία όταν παρίστανται είκοσιν εκ των τακτικών μελών. Εν περιπτώσει δε ματαιώσεως τη ; συνεδρίας, ελλείψει απαρτίας, η Συνέλευσις συγκαλείται εκ νέου, εντό ; οκτώ ημερών, οπότε θεωρείται εν απαρτία, οιοσδήποτε και αν είναι ο αριθμός των μελών.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΝ

Άρθρον 1ον: Αναγιγνώσκεται η λογοδοσία του Διοικητικού Συμβουλίου και η έκθεσις της εξελεγκτικής επιτροπής δια το λήγον έτος.

Άρθρον 2ον: Ενεργούνται αι αρχαιρεσίαι του Διοικητικού Συμβουλίου δια το επόμενον έτος, ούτινος μέλη εκλέγονται εκ των εν τη έδρα διατριβόντων.

Άρθρον 3ον: Αποφαίνεται η Συνέλευσις περί των τυχόν υπάρχουσών

εν γένει προτάσεων, ως και περί πάσης υποθέσεως αφορώσης εις το συμφέρον του Συλλόγου.

Άρθρον 4ον: Ως συνέχεια της τακτικής ταύτης Συνελεύσεως θεωρείται η μετά δεκαπενθήμερον πρόσκλησις της Γενικής Συνελεύσεως προς ψήφισιν του υπό του νέου Διοικητικού Συμβουλίου υποβαλλομένου προϋπολογισμού, των τακτικών εσόδων και εξόδων του επομένου έτους.

Άρθρον 5ον: Τα αντικείμενα των εργασιών των εκτάκτων Συνελεύσεων ορίζονται υπό του Διοικητικού Συμβουλίου, λαμβανομένων υπ' όψει των προκαλούντων αυτούς λόγων, ως και των παρουσιαζομένων αναγκών. Επίσης αντικείμενον συζητήσεως παρά εκτάκτω Γενική Συνελεύσει αποτελεί πάσα πρότασις έγγραφος υπογεγραμμένη υπό τριών τουλάχιστον μελών.

Άρθρον 6ον: Αι αποφάσεις των Συνελεύσεων λαμβάνονται κατά πλειοψηφίαν δια φανεράς ψηφοφορίας πλην των αντικειμένων άτινα αφορώσι εις προσωπικά ζητήματα, εφ' ων η ψηφοφορία ενεργείται μυστική, εν περιπτώσει ισοψηφίας η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται, εάν δε πάλιν επέλθει ισοψηφία απορρίπτεται το ζήτημα.

Άρθρον 7ον: Τα τακτικά μέλη μετέχουσι των συνεδριών των Συνελεύσεων και των εν αυταίς συζητήσεων και έχουν δικαίωμα ψήφου. Τα τακτικά και αντεπιστέλλοντα μέλη οφείλουσι να συμμορφώνται προς τας αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και των Συνελεύσεων και να καταβάλλωσι κατά μήνα την τακτικήν συνδρομήν των συμφώνως τα καταστατικώ.

Άρθρον 8ον: Το Διοικητικόν Συμβούλιον δύναται επίσης να διαγράψει εκ του αριθμού των μελών, πάντα όστις ήθελε αποδειχθεί αντιστρατευόμενος τα συμφέροντα του Συλλόγου ή μη συμμορφούμενος προς τας αποφάσεις αυτού. Η διαγραφή ενεργείται δια μυστικής ψηφοφορίας και τη ψήφω των δύο τρίτων του όλου των μελών του Συμβουλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ - ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Άρθρον 1ον: Οι πόροι του Συλλόγου, πλην των εν των Καταστατικώ αυτού αναφερομένων, αποτελούνται 1) εκ των κληροδοτημάτων και εράνων 2) εκ της εκδόσεως λαχείου 3) εκ των κατά τας εορτάς του Συλλόγου και κατά τους τελουμένους αγώνας εισπράξεων.

Άρθρον 2ον: Το Διοικητικόν Συμβούλιον ανακηρύσσει μεγάλους ευεργέτας τους προσφέροντας τω Συλλόγω χρηματικήν δωρεάν εκ δρχ. δια

κοσίων (200), ευεργέτας τους προσφέροντας το ποσόν δρχ. 100 και δωρητάς δρχ. 25. Ωσαύτως ανακηρύσσονται μεγάλοι ευεργέται και δωρηταί οι χορηγούντες υλικά ίσης αξίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ - ΠΕΡΙ ΑΓΩΝΩΝ

Άρθρον 1ον: Το Συμβούλιον προκηρύσσει αγώνας σκοποβολής μεταξύ των τακτικών και αντεπιστελλόντων μελών, εις ους δύνανται να λάβωσι μέρος και μέλη άλλων Σκοπευτικών Συλλόγων ανεγνωρισμένων, ως και πάντες οι επί εξάμηνον διατελέσαντες ως μέλη του Συλλόγου. Οσάκις το Διοικητικόν Συμβούλιον νομίσει εύθετον τον χρόνον, προαναγγέλλει τούτους δι' εγκυκλίου του προς την Επαρχίαν Αποκορώνου ένα μήνα πρότερον και κανονίζει δι' ιδιαιτέρου προγράμματος τα της συμμετοχής και διεξαγωγής τούτων λεπτομερώς. Οι ούτω τελούμενοι αγώνες φέρουσι τον τίτλον «Σκοπευτικοί Αγώνες Αποκορώνου».

Άρθρον 2ον: Εις τους Σκοπευτικούς αγώνας, ων τα άθλα θέτει το Διοικητικόν Συμβούλιον, εκλέγεται υπ' αυτού πενταμελής αγωνόδικος επιτροπεία προς απονομήν των βραβείων, άτινα δέον να ώσιν ανάλογα προς τα οικονομικά του Συλλόγου, όπλα ή άλλα τοιούτου είδους αντικείμενα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η - ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΣΚΟΠΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ο Σύλλογος εορτάζει την επέτειον της κατά το 1866 πολιορκίας των Τούρκων εν Βρύσαις και δύναται να εορτάσει ταύτην επί τόπου, τελών γενικούς σκοπευτικούς αγώνας, συμφώνως ταις διατάξεσι των άρθρων 1ου και 2ου του περί σκοπευτικών αγώνων. Τα της εορτής κανονίζει το Διοικητικόν Συμβούλιον δι' ειδικού προγράμματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ - ΓΕΝΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρον 1ον: Ειδικοί κανονισμοί εκδοθησόμενοι υπό του Διοικητικού Συμβουλίου, θέλουσι κανονίσει τα της λειτουργίας και της Εσωτερικής υπηρεσίας των παραρτημάτων του Συλλόγου.

Άρθρον 2ον: Η εις το Σκοπευτήριον είσοδος είναι ελευθέρα εις πάντα επιθυμούντα να ασκηθεί εις την βολήν. Οι ασκούμενοι υποχρεούνται να καταβάλλωσι το ορισμένον τίμημα των υπ' αυτών καταναλισκομένων ειδών και να συμμορφώνται προς τας διατάξεις του ειδικού κανονισμού. Εις τα μέλη του Συλλόγου χορηγούνται τα καταναλισκόμενα φυσίγγια

αντί τιμήματος οριζομένου εκάστοτε υπό του Διοικητικού Συμβουλίου.

Άρθρον 3ον: Πας μη συμμορφούμενος προς τας διατάξεις του ειδικού κανονισμού ή ελεγχόμενος επί απρεπή συμπεριφορά δύναται να αποπεμφθεί του Σκοπευτηρίου, ή να αποκλεισθεί της εις αυτό εισόδου.

Άρθρον 4ον: Ο Σύλλογος έχει σημαίαν την εθνικήν και εν μέσω ταύτης το σήμα του Συλλόγου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι

Άρθρον 1ον: Επιτρέπεται η ίδρυσις σχολικού τμήματος εν Βάμω και εν ταις έδραις των Δήμων, ένθα θα καθίστατο δυνατή η συγκρότησις συμφώνως τω άρθρω 3 κεφ. Β του ειδικού Κανονισμού παραρτημάτων του Σκοπευτικού Συλλόγου προς εξάσκησιν των μαθητών α) των Ελληνικών Σχολείων της Επαρχίας και β) των ανωτέρων τάξεων των Δημοτικών Σχολείων.

Άρθρον 2ον: Κατ' αρχήν η εξάσκησις θέλει γίνεσθαι δι' όπλων Φλόμπερ και Buffalo μετά δε την προπαρασκευήν ταύτην και εφ' όσον η πρόοδος των μαθητών βεβαιουμένη εκ των αποτελεσμάτων των επιτυχιών, άτινα κρατεί ο εκάστοτε διδάσκων την σκοποβολήν, θα επιτρέπεται και η δια των πολεμικών όπλων εξάσκησις των δυναμένων λόγω της ηλικίας και επιδόσεως αυτών, να φέρωσι ταύτα.

Άρθρον 3ον: Την εξάσκησιν των μαθητών εις την επί σκοπόν βολήν θέλει έχει εκ των διδασκόντων ο όσον όλον τε ειδικότερος.

Άρθρον 4ον: Τα της λειτουργίας των σχολικών σκοπευτηρίων, ως και πάσα λεπτομέρεια τούτων θέλουσι κανονισθεί δι' ειδικού κανονισμού συντασσομένου υπό του ειδικού εν τη γυμναστική Καθηγητού της Ελληνικής Σχολής, τυγχάνοντος της εγκρίσεως του Συμβουλίου του Σκοπευτικού Συλλόγου.

Άρθρον 5ον: Όσοι εκ των μαθητών εισί συνδρομηταί λαμβάνωσι τα καταναλισκόμενα φυσίγγια εις όσον το δυνατόν μικροτέραν τιμήν, οριζομένην εκάστοτε υπό του Συμβουλίου του Συλλόγου.

Άρθρον 6ον: Ο παρών Κανονισμός δύναται να τροποποιηθεί εν μέρει, τη αποφάσει των δύο τρίτων του Διοικητικού Συμβουλίου του Σκοπευτικού Συλλόγου.

Εγένετο και εψηφίσθη
Ό,τι ακριβές αντίγραφον

Εν Βάμω τη 23 Δεκεμβρίου 1909
Εν Βάμω τη 28 Μαρτίου 1910

- Ο Πρόεδρος : Σταμάτιος Ι. Φραντζεσκάκης, Ιατρός
 Ο Αντιπρόεδρος : Παύλος Αναγνωστάκης, Διευθ. Κοινων. Ταμείου
 Ο Γεν. Γραμματεύς : Γεώργ. Ι. Γεωργουδάκης, Λογιστής παρά τω Κοινοφελεί Ταμείω
 Ο Ειδ. Γραμματεύς : Νικόλαος Μαριακάκης
 Ο Ταμίας : Ιωάν. Π. Βενιεράκης, Έμπορος
 Ο Εφορος : Παρασκευάς Γεωργαλάκης, Κτηματίας
 Τα Μέλη : Εμμ. Ι. Παπαδάκης, Δικηγόρος, Λεωνίδας Τζιανουδάκης, Συμβολαιογράφος, Εμμ. Μ. Χανδράκης, Καθηγητής και Εμμ. Βλαχάκης, Γραμματεύς Ανακρίσεως.

Στις αρχές του 1910 αναγγέλλεται από τις εφημερίδες η ίδρυση του «Αποκόρωνα», με την επισήμανση ότι σκοπός του ήταν η ίδρυση «εν ταις πρωτεύουσαις των Δήμων της επαρχίας ταύτης σκοπευτηρίων εις α η νεολαία ασκουμένη περί την χρήσιν του νέου όπλου, θα τελειοποιείται εις την σκοπευτικήν, καθισταμένη ούτω χρησιμότερα εις την πατρίδα, είποτε ανάγκη τις ήθελε παραστεί». (6). Ο Σύλλογος μάλιστα είχε ήδη προβεί στην έκδοση λαχείου με γραμμάτια των 50 λεπτών, του οποίου η κλήρωση θα γινόταν στις 20 Μαΐου 1910.

Ο Σύλλογος είχε, ως φαίνεται, αλματώδη ανάπτυξη το 1910, οφειλόμενη στις προσπάθειες του Διοικητικού του Συμβουλίου αλλά και στην ανταπόκριση ένθερμων πατριωτών της επαρχίας. Στον εντυπωσιακό ισολογισμό του της 2/10/1910, ο «Α» φέρεται να έχει ως περιουσιακά του στοιχεία «το εις θέσιν Σεράγια γήπεδον ένθα ενεγείρεται νυν το Σκοπευτήριον εν Βάμω εκτάσεως 12.500 τ.μ. αξίας 10.000 δρχ., το εν Φραι υπό της εκεί Κοινότητος παραχωρηθέν εκτάσεως 5.000 τ.μ. αξίας 2.000 δρχ. και το εν Αρμένοις ου την χρήσιν εχορήγησεν ο ένθους και φιλοπρόοδος κ. Γεώργ. Φραντζεσκάκης, αξίας 300 δρχ.» Η όλη περιουσία του συλλόγου ανερχόταν, το 1910 πάντα, σε 18.595,59 δρχ. και σ' αυτά περιλαμβανόταν και η αξία διαφόρων ειδών, π.χ. όπλων Μάλινχερ, Γκρα, Buffalo, Flober, φυσίγγια, έπιπλα, κ.λ.π. (7)

Ο «Αποκόρωνα», τηρώντας τις διατάξεις του καταστατικού και του κανονισμού του εκδίδει στις 4 Ιουλίου 1910 την προκήρυξη των πρώτων αγώνων σκοποβολής στις Βρύσες, μεταξύ των τακτικών και αντεπιστελλόντων μελών του, αλλά και μελών άλλων σκοπευτικών σωματείων της Κρήτης. Οι αγώνες θα γινόταν στις 22 Αυγούστου 1910, ημέρα εορτής του συλλόγου και οι δηλώσεις συμμετοχής έπρεπε να υποβληθούν μέχρι

τις 15/8/1910 στον Πρόεδρο του «Α» ή στους προέδρους των σκοπευτικών τμημάτων. Το αντίτιμο συμμετοχής ήταν 3 δρχ. για να καλυφθεί η αξία των φυσιγγίων. Η σειρά των συμμετεχόντων θα καθοριζόταν με κλήρωση και ο κάθε σκοπευτής θα έριχνε με όπλο Μάλινχερ Σενάουερ, όρθιος ή γονατιστός, 10 βολές σε διάστημα 15 λεπτών. (8)

Στις 25 Ιουλίου 1910 ο Πρόεδρος του «Α» Σταμ. Φραντζεγάκης και ο Γεν. Γραμματέας Γεώργ. Γεωργουδάκης μαζί με τους Δημάρχους της Επαρχίας Ευστάθιο Περουλάκη, Σταύρο Παπαδάκη, Μιχαήλ Διγενή και Σταύρο Κουκάκη, καλούν με ανακοίνωσή τους τους κατοίκους του Νομού Σφακίων και «λοιπούς συμπατριώτας» να παραστούν στην εορτή για την επέτειο της πολιορκίας των Βρυσών και το μνημόσυνο πεσόντων στίς Βρύσες. Ταυτόχρονα δημοσιοποιείται και το πρόγραμμα της κατά την 22 Αυγούστου τελετής. (9)

Στις 3 Αυγούστου 1910 η ορισμένη από το Διοικητικό Συμβούλιο Αγωνόδικος Επιτροπή εκδίδει τον Κανονισμό των Παγκρητίων Σκοπευτικών Αγώνων «Αποκορώνεια». (10) Την Επιτροπή αποτελούσαν ο Αλέξανδρος Χατζηϊωάννου, ανθυπομοίραρχος ως πρόεδρος και οι Δ. Κατσαράκης, πρωτοδίκης, Τίτος Πετυχάκης, ειρηνοδίκης, Στ. Παπαδάκης, δικηγόρος και Λ. Τζιανουδάκης, συμβολαιογράφος, ως μέλη. Σε σχετική ανακοίνωση του συλλόγου αναφερόταν ότι ο Αρχηγός της Χωροφυλακής είχε γνωρίσει προς το προεδρείο του «Α» ότι είχε δοθεί διαταγή να επιτραπεί στους άνδρες της Χωροφυλακής της Εξωτερικής Μοιραρχίας που το επιθυμούσαν, να λάβουν ελεύθερα μέρος στους αγώνες.

Όλο το διάστημα πριν από την ημέρα της τελετής και των αγώνων το Δ.Σ. του συλλόγου μαζί με νέους της επαρχίας ασχολήθηκαν με την προετοιμασία της εορτής και τη διακόσμηση των χώρων στις Βρύσες καθώς και με την πρόχειρη ανέγερση κενοταφίου. Το κενοτάφιο είχε σχήμα ρομβοειδές και ύψος περίπου τρία μέτρα, ήταν διακοσμημένο με επίχρυσα και επάργυρα στολίδια, δάφνες, μυρσίνες, κ.λ.π. και στο μέσον υπήρχε ένας Εσταυρωμένος και η επιγραφή «Τοις μάρτυσι πολιορκηταίς των Βρυσών - ο «Αποκόρωνας» - 1866». Ο περιβάλλων χώρος είχε διαιρεθεί σε τμήματα για τον Κλήρο, τους ξένους, τους αντιπροσώπους άλλων σωματείων και τις κυρίες, ενώ ήταν αναπεπταμένα τα λάβαρα του 1866 και αριστερά και δεξιά πυραμίδες όπλων των επαναστάσεων.

Η τελετή άρχισε, στις 22 Αυγούστου, ως όριζε το πρόγραμμα με 21 κανονιοβολισμούς, που ρίφθηκαν από λοφέσκο υπερκείμενο των Βρυσών. Ο κλήρος της Επαρχίας, με επί κεφαλής τον τότε αρχιμανδρίτη Αγαθάγ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 22 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΤΕΛΕΤΗΣ ΕΝ ΒΡΥΣΑΙΣ

Ἀπὸ τῆς πρωῆς 21 κανονοβολισμοὶ ριπτόμενοι ἀπὸ τοῦ ὑπερκειμένου λέρου, θὰ ἐξαγγείλουν τὸ ἐπίσημον τῆς ἡμέρας.

Περὶ τὴν 8 1/2 π. μ. θὰ ψαλλῇ ὑπὸ τοῦ κλήρου τῆς Ἐπαρχίας ἐπιμνημόσυνος ἀκολουθία, ὑπὲρ τῶν πεσόντων ἐν Βρύσαις κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ 1895, μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐποίας, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Ἀγαθὰγγελος Νινολάκης θέλει ἐκφωνήσῃ τὸν ἐπιμνημόσυνον.

Τὴν 10 ἄρχονται εἰ Σκοπευτικοὶ ἀγῶνες κατὰ τὸ ἐκδοθὲν πρόγραμμα, καὶ εἰς τινες θὰ ἐπαναληφθῶσιν τὴν 3 μ. μ., μετὰ τὴν λήξιν δὲ τούτων, θὰ ἀπονεμηθῶσιν εἰς τοὺς νικητάς, ὑπὸ τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπείας, καὶ μετὰ τῆς καταλήξεως τοῦ Προέδρου προφωνήσεως, τὰ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς Κυβερνήσεως τεθίντα ἐπαθλα.

Τὴν μεσημβρίαν θέλει παραπεθῇ γεῦμα εἰς τε τοὺς ξένους καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν δισφόρων σωματείων.

Ἐν Βέρμῳ τῇ 25 Ἰουλίου 1910.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου τοῦ Συλλόγου).

Ο ΣΚΟΠΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ “ΑΠΟΚΟΡΩΝΑΣ,, ΚΑΙ ΟΙ ΔΗΜΑΡΧΟΙ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ

Πρός τοὺς κατοίκους τοῦ Νομοῦ Σφακίων καὶ λοιποὺς
Συμπατριώτας.

Συμπατριῶται.

Ἀπὸ τῶ ἐξόχως περικλεῆ μεγάλουργήματα τῆς Τουρκοκρατίας Γενεάς, ὅτιτα ἰδρῶσαν ἐν τῇ συντηδῆσει τοῦ πολιτισμένου κόσμου, τὴν ἀγνότητα καὶ τὸ δίκαιον τοῦ ἀγῶνος μας, περιφανῆ βλας θέοι καίτοι ἡ ἀθάνατος πολιτοκία τῶν Βενωτῶν, ἡ κλέσσα τὰ Κρητικά βλα καὶ τὸν ἐν γλῶσσοι χαράκτηρα τῶν γενναίων μαχητῶν τοῦ 1866.

Καὶ ἐν τῷ καρυφύλῳ ἰσχύοντα ἐπὶ σαναχίς ἡμέρας διὰ τοὺς τιμημένους ἱκίοντες βράχους, καὶ ὁ ἰσχυρὸς ἀπειλῆς ἐπεχίρει ἀπεργασμένην ἀμυναν, ὁ σαναχίς ὁ ἐξερχόμενος ἀπὸ τῶ ἀγῶνα σόματα τῶν ἐπὶ τῶν τῶν, ἐν τῷ ἀφ' ἐνδὸς ἦτο σόματος ἱκίοντες πρὸς τὰ ἀνάγκη τῆς ἀπλωματίας στήθη, ἀφ' ἱκίον ἦτο μία ζωὰ ἱκίοντες τῆς ἀδωμάσιου θελήσεως τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, ἀγαθιστομένου δπως ἱκίοντες διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν τὸ δίκαιον του.

Ὑπὲρ τῶν μεριτῶν τοῦτων οἷνες διὰ τῶν βλα τῶν δύνανται τῆς σκοπιμῆς ἀγῶν, τῆς ἐπεκτεμένης εἰς τὸν πηγόμενον εἰς τῆς χόες, μαῖον, δοῦλον δρίζοντα, καίτοι κατὰ τὴν 22αν Αὐγούστου εἰς τὸν σελτὸν τῶν Βενωτῶν γῶρον, δπως ἐκώσθη μετ' ἡμῶν τὰς πρὸς τὸν Ὑπὲρ τῶν μεριτῶν δεήσεις σας.

Ὁ Ἀποκώνας δρεῖλαν ἰθαίτερον Σεβασμὸν πρὸς τοὺς πολιορκητὰς τῶν Βενωτῶν, ἱκίοντες εἰς πανθήμας θέλει σαναχίς εἰς τὸ μνημόσυτον, μετὰ τὸ πέρας τοῦ ποίου θά διεξαχθῶσι οἱ σκοπευτικοὶ ἀγῶνες οἷνες, καὶ θά ἀποτελέσῃ τὸ μᾶλλον ἐξερχόμενον θυμῶμα εἰς τὸς γυγὸς τῶν μαχητῶν ἱκίοντες.

Ἐν Βάμω τῇ 25 Ἰουλίου 1910.

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Γ. Γραμματεὺς

ΣΤΑΜ. Ι. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ ΓΕΩΡ. ΓΕΩΡΓΟΥΔΑΚΗΣ

Οἱ Δήμαρχοι

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΠΕΡΟΥΔΑΚΗΣ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΔΙΓΕΝΗΣ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΥΚΑΚΗΣ

γελο Νινολάκη, έψαλλε την επιμνημόσυνη ακολουθία. Παρόντες ήταν ο επί της Δικαιοσύνης Επίτροπος, ως εκπρόσωπος της Κυβέρνησης, ανώτεροι δικαστικοί, διοικητικοί υπάλληλοι, ο δημοσιογράφος J. Hornstein και πολλοί άλλοι που είχαν έλθει από τα Χανιά, όλος ο υπαλληλικός κόσμος του Βάμου, αντιπρόσωποι του Παγκρήτιου Δημοδιδασκαλικού Συλλόγου, των εν Χαλέπα Αποκορωνιωτών, των εξ Αποκορώνου στρατιωτών, του Σκοπευτικού Συλλόγου «Φοίνιξ», των εν Ρεθύμνη οικούντων εκ του Νομού Σφακίων, πληρεξούσιοι του Νομού, ο Ανθυπομοίραρχος Βάμου, οι δήμαρχοι, δημοτικοί υπάλληλοι και βέβαια αρχηγοί και οπλαρχηγοί του Αποκόρωνα. Σύμφωνα με δημοσίευμα Χανιώτικης εφημερίδας (11), στις Βρύσες παραβρέθηκαν πάνω από τρεις χιλιάδες άτομα, που απέτισαν φόρο τιμής στους ένδοξους πεσόντες. Τμήμα της Πολιτοφυλακής απέδωσε τιμές, συγκινητικές προσλαλιές ακούστηκαν και επακολούθησε κατάθεση 31 συνολικά στεφάνων, από επισήμους, επιζώντες αγωνιστές, φορείς του Αποκόρωνα, δήμους, σωματεία, κ.λ.π. Μετά την κατάθεση στεφάνων, ο Αγαθάγγελος Νινολάκης εξεφώνησε τον επιμνημόσυνο λόγο ενώ οι Δ. Καλλιγιάννης, Θ. Μαραγκουδάκης και J. Hornstein απήγγειλαν ποιήματα.

Λίγο αργότερα και με τον κόσμο να έχει ήδη πάρει θέση στα γύρω υψώματα, άρχισαν οι αγώνες. Εξήντα τέσσερις σκοπευτές, οι περισσότεροι από τον Αποκόρωνα αλλά και από άλλες επαρχίες (Αγίου Βασιλείου, Ρεθύμνης, Κυδωνίας, κ.λ.π.), καθώς και αρκετοί χωροφύλακες συγκεντρώθηκαν και μετά την έναρξη των αγώνων που κήρυξε ρίχνοντας ένα πυροβολισμό ο Επίτροπος της Δικαιοσύνης, Αποκορωνιώτης Δ. Μυλωνογιάννης, άρχισαν να αγωνίζονται σύμφωνα με τη σειρά που είχε καθορίσει η κλήρωση. Το μεσημέρι διακόπηκαν οι αγώνες και παρατέθηκε πλούσιο γεύμα δίπλα στο ποτάμι, στη σκιά των πλατάνων. Κατά το γεύμα ανταλλάχθηκαν προποσείς και ο Μυλωνογιάννης, από τους πρωτοπόρους για την ίδρυση του «Αποκόρωνα», αναφέρθηκε στο σκοπό που εξυπηρετούσαν οι σκοπευτικοί σύλλογοι και εξήρε την αλματώδη ανάπτυξη και δράση του «Α».

Τα Α' «Αποκορώνεια» συνεχίστηκαν από τις 14.00 έως τις 17.00, οπότε, με το πέρας των αγώνων η Αγωνόδικος Επιτροπή εξέδωσε τα αποτελέσματα: Ως πρώτος νικητής είχε αναδειχθεί ο Μιχ. Φραγκιαδάκης από το Βαφέ που είχε 10 στις 10 βολές και πήρε ως έπαθλο ένα όπλο Μάλινχερ - Σενάουερ, δεύτερος νικητής ήταν ο Μιχ. Παντελάκης από την Κάϊνα με επίσης 10 στις 10 βολές που πήρε ένα ρεβόλβερ Μπράουνινγκ και τρίτος ο Ν. Μανταδάκης από το Νεροχώρι, με 7 στις 10 βολές, που πήρε ένα όπλο Γκρα και 50 φυσίγγια.

Το βράδυ ο Σύλλογος δεξιώθηκε τους προσκεκλημένους στα φωταγωγημένα γραφεία του, ενώ η εσπερίδα παρατάθηκε μέχρι τις 11 μ.μ. με Κρητικούς χορούς. Σύμφωνα με τον ισολογισμό του «Α» του 1910, δαπανήθηκαν για τους σκοπευτικούς αγώνες 527 δρχ. ενώ υπήρχαν καί έσοδα από την ίδια εκδήλωση (200 δρχ. ως Κυβερνητική ενίσχυση και 145 δρχ. από δηλώσεις συμμετοχής, κ.λ.π.).

Το 1911 ο «Αποκόρωνας», ύστερα από την εγκριτική απόφαση αριθμ. 1483/1911 της Κυβερνήσεως, εκδίδει και πάλι λαχείο υπέρ των σκοπευτηρίων του, με γραμματία των 50 λεπτών. (12) Η κλήρωση όμως, με την αριθμ. 58/19-5-1911 απόφαση του συλλόγου και με την έγκριση της Νομαρχίας Σφακίων (13) αναβάλλεται για τις 7/8/1911 αντί της 21/5/1911, επειδή δεν είχαν τακτοποιήσει τις οφειλές τους οι κάτοχοι των γραμματίων. Η κλήρωση έγινε πράγματι στις 7 Αυγούστου και η επί της εκκυβεύσεως του λαχείου επιτροπή κυκλοφόρησε σε μονόφυλλο μεγάλου σχήματος τους τυχερούς αριθμούς. (14)

Στις 6 Φεβρουαρίου 1911, ο «Α» διενεργεί προκριματικούς αγώνες στο Βάμο, για να σχηματίσει την ομάδα σκοπευτών του που επρόκειτο να λάβει μέρος στους σκοπευτικούς αγώνες «Ελευθέρια», που θα γινόταν στον Βόλο τον Μάρτιο του ίδιου έτους. Την ομάδα απετέλεσαν, σύμφωνα

με τα αποτελέσματα της Ελλανοδίκου επιτροπής (15) οι Γ. Παπαδερός, Ι. Παντελάκης, Κ. Μ. Λιόδης, Γ. Φραντζεσκάκης, Ν. Ηλιάκης και Θ. Κασιμάτης, ενώ επιλαχόντες αναπληρωματικοί ήταν οι Ι. Φλεμετάκης και Π. Κουταλώνης. Η ομάδα αυτή αναχώρησε στις 17 Μαρτίου για το Βόλο μαζί με τους σκοπευτές Χατζημιχαλάκη και Μαζοκοπάκη του Πατριωτικού Σωματείου «Κόδρος». (16) Δυστυχώς, για διάφορους λόγους, η ομάδα του «Α» ηττήθηκε στα «Ελευθέρια» και ήλθε 10η μεταξύ των 40 ομάδων που έλαβαν μέρος. Ο Κ. Λιόδης, πρωταθλητής των Κρητών σκοπευτών στο Μάλινχερ, έλαβε ως έπαθλο ένα επαναληπτικό πιστόλι Μάλινχερ, ο Γ. Παπαδερός ήλθε 7ος μεταξύ υπερεξακοσίων σκοπευτών και πήρε ένα μονόκαννο κυνηγετικό όπλο και ο Χρ. Παντελάκης ήλθε 12ος και έλαβε επίσης ένα μονόκαννο όπλο.

Το 1911 και συγκεκριμένα στις 11 Αυγούστου 1911 ο «Α» προκηρύσσει για δεύτερη χρονιά τα «Αποκορώνεια», που όμως θα διαρκούσαν αυτή τη φορά ένα διήμερο και θα άρχιζαν στους Αρμένους στις 18 Σεπτεμβρίου. Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων συμμετοχής έληγε στις 12 Σεπτεμβρίου και στους αγώνες θα λάμβαναν μέρος ελεύθεροι σκοπευτές και τριμελείς ομάδες (αργότερα η προθεσμία παρατάθηκε ως την παραμονή των αγώνων). Λίγες μέρες μάλιστα αργότερα γίνεται γνωστό με ανακοίνωση στον Τύπο (17), ότι είχε συγκροτηθεί επιτροπή από τους Κ. Χατζηδάκη, Αντ. Μουντάκη, Πολυχρ. Γαλάνη, Εμμ. Ατσαλάκη και Νικηφ. Νικηφοράκη, η οποία επρόκειτο να περιέλθει την πόλη των Χανίων και να συγκεντρώσει από τους εν Χανίοις Αποκορωνιώτες ικανό ποσό για την αγορά επάθλου που θα προσφερόταν στο νικητή των Παγκρήτιων Σκοπευτικών Αγώνων.

Οι προετοιμασίες είχαν αρχίσει με γοργό ρυθμό και ήταν αρκετά εντονότερες από εκείνες για τους αγώνες του 1910. Πλείστοι σκοπευτές είχαν δηλώσει συμμετοχή και πολλοί Σύλλογοι (Κόδρος, Εθνική Άμυνα, Ιδομενεύς (Γαλατά), Φοίνιξ (Σελλιών), Αρμυρίδα, Άπτερα, Αχιλλεύς), τα σωματεία Σελίνου, τα σκοπευτικά τμήματα Αποκορώνου, φοιτητές και πολλοί άνδρες των Στρατιωτικών Σωμάτων. Το Πατριωτικό Σωματείο «Κόδρος» (18) κατάρτισε την ομάδα του ύστερα από προκριματικούς αγώνες και όλοι οι σκοπευτές, ελεύθεροι ή εκπρόσωποι κοινοτήτων και σωματείων είχαν αρχίσει να προπονούνται εντατικά. Εξ αιτίας της αναμενόμενης συρροής κόσμου, ο Δήμαρχος Αρμένων ανακοίνωσε ότι δεν θα υπήρχε ανατίμηση στην αγορά της κωμοπόλεως, ενώ η Εταιρεία των Αμαξιών μείωσε τα αμαξαγωγία για τη διαδρομή Χανιά - Αρμένιοι. Δέκα σπίτια παραχωρήθηκαν από τους ιδιοκτήτες τους και 200 στρατιωτικά κλινούσκει

πάσματα διατέθηκαν για την άνετη διαμονή των σκοπευτών που θα διανυκτέρευαν στους Αρμένους. Ο «Α» επρόκειτο να διαθέσει για την όλη εορτή 1.000 δρχ., ενώ τα έπαθλα, των οποίων η αξία υπολογιζόταν στις 2.000 δρχ., (19) είχαν αθλοθετήσει η Κυβέρνηση, το Ελληνικό Πυριτιδοποιείο, η Πανελλήνιος Σκοπευτική Εταιρεία, η Ολυμπιακή Επιτροπή, ο Διάδοχος, ο Δήμος Χανίων, οι εν Χανίοις Αποκορωνιώτες, οι Αδελφοί Βόλτου (Αλεξάνδρεια), ο «Αποκόρωνας» και αρκετοί ιδιώτες. Τα έπαθλα ήταν για την πρώτη σκοπευτική ομάδα δίπλωμα με κότινο και για κάθε μέλος της δίπλωμα και ένα Μάλινχερ - Σενάουερ με 100 φυσίγγια, για την δεύτερη ομάδα δίπλωμα με κότινο και για κάθε μέλος της ένα περιστροφο Ούλπεϊ - Σκώτ και για την τρίτη ομάδα δίπλωμα με κότινο και για κάθε μέλος της ένα μονόκαννο κυνηγετικό όπλο. Ο πρώτος ελεύθερος σκοπευτής θα έπαιρνε ένα Μάλινχερ - Σενάουερ με 200 φυσίγγια, ο δεύτερος μια καραμπίνα Ιντεάλ με 200 φυσίγγια και ένα Γκρα με 100 φυσίγγια και ο τρίτος μια καραμπίνα Ιντεάλ με 250 φυσίγγια. Ο πρώτος από τα μέλη του «Αποκόρωνας» θα έπαιρνε ένα Μάλινχερ - Σενάουερ, δώρο της Πανελληνίας Σκοπευτικής Εταιρείας. (20)

Ορίσθηκαν επίσης οι ξεναγοί των σκοπευτών, οι υπεύθυνοι διακόσμησης, ελέγχου των όπλων, ελέγχου δηλώσεων συμμετοχής, επόπτες, κοσμητόρες, καταχωριστές και οι υπεύθυνοι για τα γεύματα των επισήμων και των σκοπευτών. (21)

Πρωτοφανής συρροή κόσμου παρατηρήθηκε στους Αρμένους την 18/9/1911. Ο «Κόδρος» συμμετείχε στις εκδηλώσεις με μεγάλη αντιπροσωπεία του, που ξεκίνησε στις 5 το πρωί για τους Αρμένους με άμαξες της Εταιρείας Αμαξών, που μείωσε ακόμη περισσότερο τις τιμές της για τους σκοπευτές. Τα μέλη του «Κόδρου» ήταν ένοπλα - τους είχε χορηγηθεί από ένα όπλο Γκρα με τα ανάλογα φυσίγγια. Τα όπλα θα παραδίνονταν και πάλι στο σωματείο μετά το τέλος των αγώνων και για όσα φυσίγγια είχαν καταναλωθεί, θα έπρεπε να καταβληθεί το αντίτιμο της αξίας τους (προς 10 λεπτά το καθένα).

Από νωρίς το πρωί, η Μουσική της Χωροφυλακής είχε διασχίσει τον κεντρικό δρόμο των Αρμένων παίζοντας εμβατήρια. Ο «Κόδρος», που έτυχε θερμής υποδοχής από τον «Αποκόρωνας», παρατάχθηκε μαζί με μια διμοιρία Χωροφυλάκων μπροστά από το εκκλησάκι στον λοφίσκο Προφήτης Ηλίας, λίγο βορειότερα από τους Αρμένους, όπου θα γινόταν η επιμνημόσυνη ακολουθία. Στις 9:00 π.μ. άρχισε η λειτουργία από τον Κλήρο του Αποκορώνου, χοροστατούντος και πάλι του αρχιμανδρίτη Αγα

θαγγέλου Νινολάκη. Παρόντες ήταν ο Προεδρεύων της Κυβέρνησης Ν. Πιστολάκης, ο Αρχηγός της Χωροφυλακής Ανδρ. Μονφερράτος, ο Νομάρχης Σφακίων Γ. Μοάτσος, πολλοί πληρεξούσιοι, δημοσιογράφοι και επιφανείς των νομών Χανίων και Σφακίων. Ακολούθησε κατάθεση πολλών στεφάνων και τον πανηγυρικό της ημέρας εξεφώνησε ο Αντιεισαγγελέας Ν. Ζουρίδης, (22) ενώ ποιήματα απήγγειλαν ο Δημ. Καλλιγιάννης (23) και ο J. Hornstein. Ρίχθηκαν και πάλι 21 κανονιοβολισμοί από μικρό πυροβόλο, ενώ το τέλος της τελετής ανήγγειλαν τρεις ομοβροντίες από τα μέλη του «Κόδρου».

Τα Β' «Αποκορώνεια», που άρχισαν αμέσως μετά και την έναρξή τους κήρυξε με ένα πυροβολισμό ο Προεδρεύων της Κυβέρνησης Ν. Πιστολάκης, συνεχίστηκαν μέχρι το μεσημέρι, οπότε παρατίθηκε γεύμα στους επισήμους από τον «Αποκόρωνα» και στους σκοπευτές από τον Δήμο Αρμένων. Οι αγώνες επαναλήφθηκαν και το απόγευμα και διακόπηκαν το βράδυ. Είκοσι έξη ομάδες και 152 ελεύθεροι σκοπευτές έλαβαν μέρος στους αγώνες και υπολογίζεται ότι 800 περίπου άτομα διανυκτέρευσαν στους Αρμένους. Οι αγώνες επαναλήφθηκαν την άλλη ημέρα με ιδιαίτερη επιτυχία και έληξαν στις τρεις το μεσημέρι. Μετά το τέλος των αγώνων ανακοινώθηκαν τα αποτελέσματα: Πρώτος ελεύθερος σκοπευτής ήταν ο Εμμ. Φουράκης από τα Χανιά, μέλος του «Κόδρου», με 115 επιτυχίες, δεύτερος ο Ηλ. Κόλλιας, επιλοχίας με 112 επιτυχίες, (24), τρίτος ο Πέτρος Κουταλώνης από τα Κεραμειά, μέλος του «Αποκόρωνα», με 104 επιτυχίες και τέταρτος ο Βασ. Χατζητζανάκης από τον Γαλατά, μέλος του «Ιδομενέα». Από τις ομάδες, πρώτη η ομάδα του «Κόδρου» με 285 επιτυχίες, δεύτερη η ομάδα της Εξωτερικής Μοιραρχίας Χωροφυλακής με 241 επιτυχίες και τρίτη ομάδα σκοπευτών από την Κάϊνα με 234 επιτυχίες. Σύμφωνα με απόφαση της Αγωνοδίκου Επιτροπής απονεμήθηκε έπαθλο και στην πρώτη επιλαχούσα ομάδα στρατιωτών υπό τον ανθυπασπιστή Μπονάκη που είχε υστερήσει κατά μια βολή, είχε δηλαδή 233 επιτυχίες. Η απονομή των επάθλων έγινε με ιδιαίτερη λαμπρότητα από τον πρόεδρο της Αγωνοδίκου Επιτροπής λοχαγό Σκυρό ενώ η Μουσική της Χωροφυλακής ανέκρουε τον Εθνικό Ύμνο, κάτω από την γενική επιδοκιμασία και χειροκροτήματα των παρευρισκομένων. Ο «Αποκόρωνα» και ο κόσμος στους Αρμένους προέπεμψαν με θερμές εκδηλώσεις τους νικητές, που έτυχαν ενθουσιώδους υποδοχής κατά την επιστροφή τους στις έδρες τους. Τον «Κόδρο» μάλιστα, κατά την επιστροφή του στα Χανιά, υποδέχθηκε πλήθος κόσμου στο Μετόχι Μπάρμπτου και τον συνόδευσε σ' όλη την διαδρομή του από την οδό Ποτιτιέ και την οδό του Μώλου, μέχρι τα

φωταγωγημένα γραφεία του, όπου παρατηρήθηκε μεγάλη κοσμοσυρροή έως αργά το βράδυ.

Έληξαν έτσι και τα Β' «Αποκορώνεια», αφήνοντας θετικότητες εντυπώσεις τόσο σ' αυτούς που μετέβησαν στους Αρμένους όσο και σ' εκείνους που πληροφορήθηκαν τα των αγώνων από τις εκτενείς αν.φορές στον Τύπο. (25)

Σκοπευτικούς αγώνες - ίσως όχι τόσο μεγάλης εμβέλειας - διοργάνωναν βέβαια και άλλα Σωματεία. Την Πρωτοχρονιά π.χ. του 1912, ο Σκοπευτικός Σύλλογος Πελεκάνου Σελίνου «Αχιλλεύς» διοργάνωσε σκοπευτικούς αγώνες στον Βουτά στους οποίους αναδείχθηκαν νικητές οι Γ. Παρουλάκης, Α. Εμμ. Φωτάκης και Γ. Καλιέρης. (26) Και στο Ρέθυμνο ο τοπικός Σκοπευτικός Σύλλογος διοργάνωνε «Πανρεθυμνίους» αγώνες. Στους αγώνες μάλιστα του 1912, στους οποίους είχαν παραστεί οι Επίσκοποι Λάμπης και Ρεθύμνης, είχαν λάβει μέρος 89 σκοπευτές. (27)

Μετά τους Παγκρήτιους Σκοπευτικούς Αγώνες του 1911, την 1η Οκτωβρίου 1911, δημοσιοποιείται από τις στήλες του Τύπου, ότι το Πατριωτικό Σωματείο «Κόδρος» με υπόμνημά του στην των Κρητών Συνέλευση ζητούσε, «εν τη υπέρ της στρατιωτικής ανασυντάξεως του τόπου μερίμνη της», να εισηγηθεί την καθιέρωση ετήσιων Παγκρητίων σκοπευτικών αγώνων, σε αντιστάθμισμα των «Ελευθερίων» της Ελλάδας, που αποτελούσαν «τα λαϊκά στρατιωτικά γυμνάσια του Ελευθέρου Βασιλείου».

Αλλά ο «Αποκόρωνας», έχοντας δημιουργήσει σκοπευτικούς πυρήνες στα σχολεία, προκηρύσσει για τον Απρίλιο του 1911 και τους πρώτους ετήσιους σχολικούς σκοπευτικούς αγώνες μεταξύ των Δημοτικών Σχολείων της Επαρχίας. (28) Το κάθε σχολείο θα συμμετείχε με πέντε τακτικούς σκοπευτές και ένα αναπληρωματικό. Τα όπλα που θα χρησιμοποιούσαν οι μικροί μαθητές, θα ήταν Buffalo (από απόσταση 20 μ.) και Flober (από απόσταση 15 μ.). Οι αγώνες θα γίνονταν σύμφωνα με το Διεθνή Κανονισμό Σκοποβολής και την Ελλανόδικη επιτροπή θα αποτελούσαν μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου, με πρόεδρο της επιτροπής τον πρόεδρο του «Α». Τα έπαθλα, (που για την πρώτη ομάδα θα ήταν επί πλέον και μια μεταξωτή εθνική σημαία), είχαν αθλοθετηθεί από την Επαρχία και τους Δήμους Αποκορώνου, τις Δικαστικές Αρχές Βάμου, τον πρόεδρο και τα μέλη του Δ.Σ. του «Αποκόρωνα» από ιδιώτες, κ.λ.π. Οι μαθητές που επρόκειτο να λάβουν μέρος στους αγώνες άρχισαν να προετοιμάζονται εντατικά στα σχολικά σκοπευτήρια και στις 23 Απριλίου 1911 κατέκλυσαν το χώρο των αγώνων, που ήταν δίπλα στο Δικαστικό μέγαρο

του Βάμου και ήταν κατάλληλα διασκευασμένος σε σκοπευτήριο και κομψά διακοσμημένος. Δύο νέοι που εκτελούσαν χρέη κοσμητόρων, υποδεχόταν το κοινό και το τακτοποιούσαν στις ανάλογες θέσεις. Οι αγώνες άρχισαν το πρωί και συνεχίστηκαν μέχρι τις 5 μ.μ. Τα αποτελέσματα ανακοινώθηκαν από τον πρόεδρο του «Α» και τα βραβεία - που δόθηκαν όχι μόνο στις νικήτριες ομάδες αλλά και στους πρώτους σκοπευτές της κάθε ομάδας - απένειμε ο υπολοχαγός Ρόκας. Πρώτη αναδείχθηκε η ομάδα του Φρε που έλαβε και τη σημαία, δεύτερη η ομάδα των Αρμένων και τρίτη η ομάδα του Βάμου. (29) ενώ πρώτος ελεύθερος σκοπευτής ήταν ο Ι. Α. Φουράκης από τον Βάμο.

Ο «Αποκόρωνας» προκήρυξε και πάλι τον επόμενο χρόνο τους σχολικούς αγώνες για τους μικρούς σκοπευτές - μαθητές «οίτινες θα διαγωνισθώσιν εν τη παλαίστρα του νεοδημήτου σκοπευτηρίου του Συλλόγου εν Βάμω». Στις 21 Μαΐου 1912, πραγματοποιήθηκαν οι αγώνες με εξαιρετική επιτυχία, με τη συμμετοχή 20 σχολείων της Επαρχίας και με την παρουσία του Επιτρόπου Παιδείας Γ. Γαλάνη και του Γενικού Επιθεωρητή Εκπαιδεύσεως Εμμ. Γενεράλη. Η πρώτη νικήτρια ομάδα ήταν του Φρε, δεύτερη η ομάδα Αρμένων και τρίτη η ομάδα Βάμου. Οι διακριθέντες μαθητές ήταν οι Ι. Κλαπάκης από τους Αρμένους και Κ. Νταγαδάκης από τον Βάμο με 23 επιτυχίες σε 5 βολές.

Ο Σκοπευτικός Σύλλογος «Αποκόρωνας» είχε, λοιπόν, εντυπωσιακή δράση όπως εξάγεται άλλωστε από τα παραπάνω. Στον ισολογισμό του «Α» (από 1-12-1910 έως 1-4-1912) (30) σημειώνεται ότι ο Σύλλογος είχε «διαχειρισθεί» αυτό το διάστημα 18.000 φυσίγγια Μάλινχερ, 1.800 φυσίγγια Γκρα, 8.000 φυσίγγια Buffalo και 10.000 Flober, ενώ τα έσοδα του ήταν 12.237,40 δρχ. και τα έξοδα 12.359 δρχ.». Καθώς φαίνεται, επίσης, ο «Α» ετοίμαζε και κάποια έκδοση, όπως αναφέρεται σε χειρόγραφο του λόγιου Γεωργίου Ιακ. Καλαϊσάκη, (31) από τον οποίο είχαν ζητήσει να «συνεισφέρει το προϊόν του πενιχρού καλάμου του δια το παρασκευαζόμενον Λεύκωμα «Τ Αποκόρωνα». Δεν είναι γνωστό αν τελικά το λεύκωμα εκδόθηκε και πάντως δεν φέρεται αποδελτιωμένο στους καταλόγους των Κρητικών Βιβλιοθηκών. Ο Καλαϊσάκης στα χειρόγραφα του αναφέρει για τον «Α» ότι είναι «ο πατήρ και δημιουργός 18 παραρτημάτων αυτού, τριών σκοπευτικών τμημάτων εις τας κεντρικότερας κώμας Φραι, Αρμένους και Γεωργιούπολιν, γυμναστηρίου εν Φραι και ετέρου τοιούτου ανεγειρομένου ήδη εν τω περιβόλῳ του εν Βάμῳ ἐπὶ γηπέδου ἐκτάσεως δώδεκα χιλιάδων τετραγωνικών μέτρων, περιτοιχισθέντος σκοπευτηρίου...».

Η ανέγερση όμως του Σκοπευτηρίου ήταν και η αιτία αναβολής και

προφανώς ματαίωσης των ετήσιων παγκρητίων αγώνων του 1912, συνδυαζόμενη, βέβαια και με άλλα γεγονότα. Τον Σεπτέμβριο του 1912, ο «Α» ανακοινώνει ότι λόγω «της κατασκευής των οικημάτων και του συνόλου του Κεντρικού Σκοπευτηρίου, αναβάλλει τους ετήσιους Παγκρητίους Σκοπευτικούς Αγώνες, δια τον Απρίλιον του 1913». (32) Όμως στον Κρητικό Τύπο του έτους αυτού δεν υπάρχει ούτε προκήρυξη ούτε αναφορά στην διεξαγωγή των αγώνων, ούτε καμμία άλλη ένδειξη ότι οι αγώνες πραγματοποιήθηκαν.

Είχαν ήδη αρχίσει τα ταραγμένα χρόνια στα Βαλκάνια και στην Ευρώπη και όπως είναι γνωστό οι Κρητικοί, ανταποκρίνονταν στο κάλεσμα της Μάνας Πατρίδας με ιδιαίτερο πατριωτικό φρόνημα, «οπουδήποτε ήθελε το καλέσει η εθνική ανάγκη...». Όλοι αυτοί οι Σκοπευτικοί Σύλλογοι, «τα 70 μικρά στρατόπεδα» σ' όλη την Κρήτη, όπως αναφέρεται σε κάποια εφημερίδα, τους είχαν προετοιμάσει κατάλληλα, ενώ η σκοποβολή εθεωρείτο εξαιρετική πολεμική τέχνη για την οποία είχαν εκδοθεί και οδηγοί εκμάθησης. (33)

Αλλά η έφεση αυτή των Κρητών για την σκοπευτική τέχνη είχε ευαισθητοποιήσει και την Πολιτεία. Τον Οκτώβριο του 1913, ο Γενικός Διοικητής Λουκάς Κανακάρης - Ρούφος, περιοδεύοντας στον Αποκόρωνα, επισκέφθηκε στον Βάμο το Σκοπευτήριο του «Α» και εντυπωσιασμένος, υποσχέθηκε να βοηθήσει για την αποπεράτωσή του και ζήτησε τους προϋπολογισμούς του έργου για να δώσει τις κατάλληλες εντολές. Ακόμη, ειδικός υπάλληλος επρόκειτο να περιοδεύει και να εξετάζει τις ανάγκες των σχολικών και κοινοτικών σκοπευτηρίων και να τα εφοδιάζει με τα απαραίτητα είδη σκοποβολής. Λίγο αργότερα, ο Ρούφος εξέδωσε το Διάταγμα αριθμ. 433/13-5-1914, που δημοσιεύθηκε αυθημερόν στο φ. 43/Α του Παραρτήματος της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως εν Κρήτη, το οποίο καθιέρωνε τη σκοποβολή ως υποχρεωτικό μάθημα στα Δημοτικά Σχολεία και στα Γυμνάσια του Νησιού. Σύμφωνα με το πρόγραμμα, όπως αναφερόταν στο Διάταγμα, οι μαθητές θα εξασκούσαν μια ώρα κάθε εβδομάδα, ο κάθε μαθητής δε θα έριχνε ετησίως υποχρεωτικά, οι της Ε' Τάξης του Δημοτικού Σχολείου 60 βολές και της Στ' Τάξης 60 βολές με τουφέκι Flober και 30 με πιστόλι Flober. Όσο για τους μαθητές Γυμνασίου, οι της Δ' Τάξης θα έριχναν 60 βολές με τουφέκι Μάλινχερ - Σενάουερ και οι της Ε' Τάξης και Στ' Τάξης 60 βολές με τουφέκι Μάλινχερ - Σενάουερ και 30 βολές με πιστόλι Μπράουνινγκ. Σύμφωνα πάντα με το Διάταγμα, οι μαθητές θα μάθαιναν τα περί σκοπεύσεως, να λύνουν, καθαρίζουν και

συναρμολογούν τουφέκια και πιστόλια και θα έκαναν εξάσκηση στην σκοποβολή, οπλασμία, λογχομαχία, στον χειρισμό όπλων από διάφορες αποστάσεις, κ.λ.π. Τα όπλα και τα φυσίγγια θα παρέχονταν από την Πολιτεία, η όλη δε δαπάνη για την εκπαίδευση των μαθητών υπολογιζόταν περίπου σε 22.000 δρχ. σύμφωνα με άρθρο σε Χανιώτικη εφημερίδα. (34) Το γεγονός της καθιέρωσης του μαθήματος αυτού στα σχολεία έγινε ευρέως γνωστό στην υπόλοιπη Ελλάδα, όπου δεν υπήρχε παρόμοιο προηγούμενο και αναφέρθηκαν ευνοϊκά σ' αυτό οι έγκριτες εφημερίδες «Πρωινή», «Εστία», «Χρόνος», «Νέα Ημέρα», «Πατρίς» και «Ακρόπολις».

Αλλά τα διεθνή γεγονότα έτρεχαν. Τον Σεπτέμβριο του 1914, με τηλεγραφική του εγκύκλιο προς την Ανωτέρα Διοίκηση Χωροφυλακής, το Υπουργείο Στρατιωτικών εντελλόταν την επίταξη των όπλων Μάλινχερ και Μάουζερ (για τα οποία κατεβάλλετο και αποζημίωση) και Γκρα. Την ίδια περίοδο γνωστοποιείτο με ανακοινώσεις στους εφένδρους πού να παρουσιασθούν σε περίπτωση επιστράτευσης. Η προθεσμία παράδοσης των όπλων παρατάθηκε μέχρι την 1η Οκτωβρίου 1914 και οι Σκοπευτικοί Σύλλογοι δεν ήταν δυνατόν πλέον να διατηρούν τα οπλοστάσιά τους.

Για τον «Αποκόρωνα» δεν έχουμε από τότε και μετά συχνές αναφορές, αν και καθώς φαίνεται είχε προβλήματα από ενωρίτερα: «Ο Σύλλογος αυτός ο οποίος εχρησίμευσεν ως πυρήν περί τον οποίον διεπλάσθη η πολεμική νεότης του Αποκορώνου και έδωσε το σύνθημα της παγκρητίου κινήσεως της σκοποβολής, κινδυνεύει σήμερα να χάσει ό,τι εδημιούργησε δια πολλών θυσιών, διότι αφέθη άνευ ουδεμιάς προστασίας εκ μέρους των αρμοδίων, βεβαρυμένος με υποχρεώσεις...» αναφέρει το 1913 Χανιώτικη εφημερίδα. (35) Πρόεδρος του Συλλόγου συνέχιζε να είναι ο πρωτεργάτης του, γιατρός Σταμ. Φραντζεσκάκης. Μετά τις αρχαιρεσίες του 1912 το Δ.Σ. συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής: Πρόεδρος ο Σταμ. Φραντζεσκάκης, Αντιπρόεδρος ο Πρωτοδίκης Ε. Καπελάκης, Γεν. Γραμματεύς ο καθηγητής Εμμ. Χανδράκης, Ταμίας ο έμπορος Ιω. Βενιεράκης, Κοσμήτωρ ο φοιτητής Εμμ. Παπαδογιάννης, Ειδικός Γραμματεύς ο κτηματίας Δ. Μποτονάκης, Έφορος ο κουρέας Παρασκ. Γεωργιάκης και Σύμβουλοι οι Ιω. Κουκλάκης, Μανούσος Βολουδάκης, Στ. Παπαδάκης, Ν. Κακούρης και Γ. Λεκανίδης. Την Εξελεγκτική Επιτροπή αποτελούσαν οι Δ. Κατσαράκης, Νικ. Αστρινός και Αντ. Τζανουδάκης. Δύο χρόνια όμως αργότερα και συγκεκριμένα στο Διοικητικό Συμβούλιο που προήλθε από τις εκλογές της 29/9/1914, ο Σταμ. Φραντζεσκάκης δεν περιλαμβανόταν στο Σώμα, χωρίς να είναι γνωστό αν ο ίδιος δεν έθεσε υποψηφιότητα ή αν δεν εξελέγη κατά τις αρχαιρεσίες. Το Διοικητικό Συμβούλιο του «Α» το 1914 αποτε

λούσαν ο Γ. Γαλάνης ως Πρόεδρος, ο Εμμ. Χανδράκης ως Αντιπρόεδρος, ο Α. Τζανουδάκης ως Γεν. Γραμματέας, ο Δ. Μποτονάκης ως Ειδ. Γραμματέας, ο Ι. Κουκλάκης ως Ταμίας, ο Π. Γεωργιλάκης ως Έφορος και οι Μιχ. Παπαδάκης, Γ. Τζομπανάκης, Σταυρ. Παπαδάκης και Ι. Λετάρης ως Σύμβουλοι.

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, δεν έχουμε μεταγενέστερες αναφορές, όχι μόνο για τον «Αποκόρωνα», αλλά και για τα περισσότερα Σκοπευτικά Σωματεία. Έχει όμως ήδη αποδειχθεί από τα παραπάνω - αν και σε μια μικρής έκτασης εργασία δεν είναι δυνατόν να περιληφθούν όλα τα συλλεχθέντα στοιχεία - ότι ο Σκοπευτικός Σύλλογος «Αποκόρωνας», έχοντας πλήρη συνείδηση ως προς την εκπλήρωση των σκοπών του, είχε λαμπρή δράση και έντονη παρουσία στον χώρο των Κρητικών σκοπευτικών σωματείων. Από την έρευνα έχει προκύψει ότι το Πατριωτικό Σωματείο «Κόδρος» και οι Σκοπευτικοί Σύλλογοι «Αποκόρωνας» και «Εθνική Άμυνα» ήταν τα πρωτοπόρα και πλέον δραστήρια σκοπευτικά σωματεία την εποχή των σοβαρών διεργασιών και σημαντικότερων ανακατατάξεων στον Βαλκανικό χώρο. Πέρα όμως από την εξάσκηση των ανδρών και των μαθητών ακόμη, όπως είδαμε, στην σκοποβολή και στις πολεμικές τέχνες, ο «Αποκόρωνας» και όλα τα σκοπευτικά σωματεία ασκούσαν θετικότερη ψυχολογική επιρροή στο Κρητικό - και όχι μόνο - στοιχείο, καλλιεργώντας το εθνικό αίσθημα και συμβάλλοντας στη διαμόρφωσή του χαρακτήρα του Κρητικού, του ασυμβίβαστου, άγριου πολλές φορές, μα πάντα πατριώτη αγωνιστή. Και αυτόματα συγκρίνει κανείς το τότε με τη σημερινή εποχή της θλιβερής και επικίνδυνης επίδειξης «παλληκαριάς» με τη ρίψη πυροβολισμών χωρίς λόγο και αιτία, που δεν αποφέρει βέβαια έπαθλα τιμής και αναγνώρισης σκοπευτικής δεινότητας, αλλά τις πιο πολλές φορές πόνο, θρήνο, ακόμη και πένθος. Ποιός να τόλεγε αλήθεια στους ενθουσιώδεις εκείνους σκοπευτές του χθες, πως θα'ρχόταν μια εποχή που οι στόχοι σκοποβολής δεν θα βρισκόνταν μέσα στα σκοπευτήρια, αλλά θα ήταν οι πινακίδες των εθνικών οδών του νησιού μας...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- 1) Ιδρύθηκαν σ' όλη την Κρήτη 26 Σκοπευτικοί Σύλλογοι το 1910 και 28 το 1911. Βλ. και: Ζαχαρένιας Σημανδηράκης: ΤΑ ΚΡΗΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟ 1878 ΕΩΣ ΤΟ 1913 - Πεπραγμένα 6ου Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου - Χανιά 1986.
- 2) Επίσημος Εφημερίς της Κρητικής Πολιτείας φ. 39/Α/23-7-1909.
- 3) Στα κείμενα που παρατίθενται διατηρείται μόνο η σύνταξη.
- 4) Βλ. εικόνα 1.
- 5) Ο.π. - Απόκεινται στο Ιστορικό Αρχείο Κρήτης.
- 6) Εφημ. «Νέα Έρευνα» φ. 627/28-1-1910.
- 7) Εφημ. «Ελεύθερον Βήμα» φ. 305/13-1-1911.
- 8) Εφημ. «Αγών» φ. 128/13-7-1910.
- 9) Βλ. εικόνα 2α' και 2β'.
- 10) Εφημ. «Ελεύθερον Βήμα» φ. 285/14-8-1910.
- 11) Εφημ. «Ελεύθερον Βήμα» φ. 286/28-8-1910.
- 12) Βλ. εικόνα 3.
- 13) Εγγραφο με αριθμ. πρωτ. 875/διεκπ. 62/1911.
- 14) Απόκειται στο Ιστορικό Αρχείο Κρήτης. Βλ. και εφημ. «Ελεύθερον Βήμα» φ. 333/20-8-1911.
- 15) Εφημ. «Ελεύθερον Βήμα» φ. 309/10-2-1911.
- 16) Εφημ. «Ελεύθερον Βήμα» φ. 314/17-3-1911.
- 17) Εφημ. «Νέα Έρευνα» φ. 783/2-9-1911.
- 18) Ο «Κόδρος» ήταν πολυπληθές (είχε περίπου 500 μέλη) πρωτοπόρο σκοπευτικό σωματείο με εντονότατη δράση όχι μόνο στην Κρήτη αλλά και στον Βαλκανικό χώρο, τις ταραγμένες περιόδους, στελεχώνοντας ανταρτικά Σώματα με τους ετοιμοπόλεμους και τέλεια καταρτισμένους άνδρες του. Τα του «Κόδρου» θα δημοσιευθούν σε προσεχή εργασία.
- 19) Εφημ. «Ελεύθερον Βήμα» φ. 335/3-9-1911.
- 20) Η πρωτότυπη προκήρυξη απόκειται στο Ιστορικό Αρχείο Κρήτης. Βλ. και εφημ. «Ελεύθερον Βήμα» φ. 333/20-8-1911.
- 21) Τα ονόματα όσων στελέχωσαν τις σχετικές επιτροπές δημοσιεύονται στην εφημ. «Κήρυξ» φ. 226/13-9-1911.
- 22) Το πλήρες κείμενο του λόγου του Ν. Ζουρίδη στην εφημ. «Κήρυξ» φ. 288/27-9-1911.
- 23) Ο Καλλιγιάννης ήταν ο συντάκτης της εφημερίδας «Φλαφλατάς».

- 24)Είχε και πάλι επιτραπεί στους άνδρες των Στρατιωτικών Σωμάτων να λάβουν μέρος στους αγώνες. Πάνω από 100 από αυτούς συμμετείχαν στα Β' «Αποκορώνεια».
- 25)Εφημερίδες «Ελεύθερον Βήμα» φ. 338/24-9-1911, «Νέα Έρευνα» φ. 788/20-9-1911, «Κήρυξ» φ. 228/27-9-1911.
- 26)Εφημ. «Ελεύθερον Βήμα» φ. 353/14-1-1912.
- 27)Εφημ. «Ελεύθερον Βήμα» φ. 371/1-6-1912.
- 28)Εφημ. «Ελεύθερον Βήμα» φ. 315/24-3-1911.
- 29)Εφημ. «Ελεύθερον Βήμα» φ. 320/5-5-1911.
- 30)Εφημ. «Ελεύθερον Βήμα» φ. 366/21-4-1912.
- 31)Ιστορικό Αρχείο Κρήτης - Ιστ. Συλλογή 35, φ.Α', «Σημειώσεις περί Κρήτης».
- 32)Εφημ. «Ελεύθερον Βήμα» φ. 387/15-9-1912.
- 33)Βλ. Εμμ. Πολιουδάκι: Σκοπευτικός Οδηγός εγκριθείς υπό του Υπουργείου των Στρατιωτικών της Ελλάδος και της Κρητικής Κυβερνήσεως - Προς χρήσιν των μαθητών, Γυμναστών, δημοδιδασκάλων, Σκοπευτικών Σωματείων, Σκοπευτικών Σχολών, των Χωροφυλάκων, στρατιωτών, κυνηγών και παντός πολίτου ασχολουμένου εις τα όπλα. - Εκδίδεται υπό Αριστείδου Κριάρη - Εν Χανίοις εκ του τυπογραφείου Κων/νου Αλβανοπούλου - 1913.
- 34)Άρθρο του Εμμ. Πολιουδάκη: Η στρατιωτική οργάνωσις των Σχολείων της Κρήτης στην εφημ. «Νέα Έρευνα» φ. 1313/21-5-1914 και φ. 1314/22-5-1914.
- 35)Εφημ. «Ελεύθερον Βήμα» φ. 441/12-10-1913.